

първа и последня — за чиято невърна любовъ ни пѣе той. Пакъ ще повторя: биографитѣ и литературнитѣ историци могатъ до воля да сочатъ документи че Хайне е любилъ двѣ, три или десетъ. То сж чисто външни работи. Подиръ корабокрушение пловцитѣ се ловятъ за каквито сварятъ трѣски или дървета и плаватъ по морето. Така е и слѣдъ корабокрушенията въ душата на човѣка. За какви дървета хванатъ е плувалъ Хайне по свѣтовното море — защото трѣба да се плува! — това нѣщо има чисто биографически интересъ. Важно е да се знае че той е прѣтърпѣлъ жестока катастрофа и че не я е забравилъ до последни дни въ живота си. Това трѣба твърдо да се знае, при четене Книгата на пѣснитѣ. А трѣба да се знае още едно нѣщо (главно критикъ трѣба да го знае това) че безъ Романцери и Zum La zagus не е възможно истинско проникване смисла на Книга на пѣснитѣ. Всичко недоизказано, неосвѣтлено отъ прѣжнитѣ дивни пѣсни, е доизказано и завършено въ тѣхъ. Тамъ сж акордитѣ, които обединяватъ и завършватъ тая величествена симфония. Безъ тѣхъ Книгата на пѣснитѣ е единъ поетически откъслекъ, една счупена статуя. — Това е една поема за живота и смъртта на едно сърдце, което, както вече казахъ, плаче въ своето щастие и въ своето безумие се смѣи. Една поема разказвана съ рѣзка ирония, съ мекфистифелски сарказъмъ, а не рѣдко и дѣтски наивна шега. Оригинално то въ нея е — съединението на току що споменатитѣ нѣща съ оная човѣшка-свърхчовѣшка скърбъ, което прави тази поема единствена по родѣтъ си.

Сега празнуватъ петдесетъ години отъ смъртта на най-великия вълшебникъ на лирическата пѣсенъ. А скоро може би ще празнуватъ 100 години отъ появяването на свѣтъ Книгата на пѣснитѣ. И ще минаватъ пакъ години слѣдъ години, ще минатъ столѣтия — и може би всичко друго що е създалъ нейния творецъ, тѣй тѣсно свързано съ врѣмето, ще поблѣднѣи и ще изчезне изъ интереситѣ, изъ паметята на хората. Врѣмето ще поквари, ще унищожи и паметницитѣ които ще му въздигнатъ — защото блѣдния Хайнрихъ нѣма за винаги да остане прокуденикъ отъ своя роденъ край; и ще го зарови врѣмето въ странитѣ на историята съ всичкитѣ дрипи отъ живота му, които сега раздрѣпватъ по вѣстницитѣ; и едно само ще остане да живѣе — живота на вѣчно настояще — Книгата на пѣснитѣ. Съ тия пѣсни, както казва Бисмаркъ, могатъ се сравни само пѣснитѣ на Гете.
